

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОПЛАТИ ЗА МЕДИЧНІ ПОСЛУГИ В УКРАЇНІ: МАРКЕТИНГОВИЙ АСПЕКТ

Матвій Василь Володимирович

здобувач наукового ступеня доктора філософії

кафедри маркетингу

Хмельницького національного університету

В сучасних реаліях здійснення реформ в медичній галузі в Україні достатньо актуальним залишається питання надання якісних і доступних медичних послуг для всіх верств населення, незалежно від їх рівня грошових доходів. Зважаючи на те, що рівень фінансової спроможності населення є досить невисоким, значна його частина по регіонах не має фінансової можливості отримати своєчасні і необхідні медичні послуги.

Метою нашого дослідження є з'ясування проблемних аспектів оплати населенням медичних послуг в закладах охорони здоров'я України.

Передусім слід зауважити, що за останніх три роки не усі заклади охорони здоров'я законтрактували договір з НСЗУ про надання багатьох видів медичних послуг, відтак це призводить до того, що пацієнти часто змушені доплачувати певні суми грошових коштів за деякі медичні послуги чи медичні процедури з «власних кишень» не тільки в приватних, а й в комунальних закладах охорони здоров'я.

Проаналізуємо детальніше рівень грошових доплат населення, які їм довелося сплачувати за певні медичні послуги протягом останнього року (табл. 1).

Таблиця 1

Структура грошових доплат, які доводилося додатково оплачувати населенню за одержані медичні послуги (медичну процедуру чи діагностику) у лікарні чи поліклініці у 2021 році

Результати відповідей респондентів	Відсоток відповідей
Так	33,1
Ні	34,9
Не зверталася за такими медичними послугами	29,3
Важко сказати/відмова відповідати	2,7

Джерело: [3]

Так, відповідно до результатів загальнонаціональних досліджень, проведених Фондом «Демократичні ініціативи» спільно з соціологічною службою Центру Разумкова, понад 33 відсотки респондентів дали

відповідь, що здійснювали доплати за медичні послуги та медичні процедури, перебуваючи на лікуванні в поліклініці чи в лікарні.

Близько 35 відсотків дали відповідь, що взагалі не сплачували ніяких додаткових витрат на проведення медичних процедур або медичної діагностики.

Третина респондентів, які жодного разу не зверталися за різними видами медичних послуг, тому, відповідно, не здійснювали жодних додаткових виплат за отримані додаткові медичні послуги, за які їм доводилося б платити.

Врешті, близько трьох відсотків респондентів відмовилися відповідати на дане питання, тому неможливо стверджувати факт здійснення ними доплати за певні медичні послуги.

Отже, значна частина респондентів, незважаючи на декларований пакет безкоштовних медичних послуг від НСЗУ, все ж таки через низку обставин змушена була доплачувати додатково за певні медичні маніпуляції під час перебування на амбулаторному чи на стаціонарному лікуванні в закладах охорони здоров'я. Дана проблема, на жаль, знову має загрозливу тенденцію до перетворення у звичайну практику в медичних закладах України.

Нами здійснено аналіз динаміки зміни рівня доплат населення за медичні послуги, які надавалися населенню у вітчизняних закладах охорони здоров'я упродовж 2019–2021 років (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка грошових доплат, які доводилося додатково оплачувати населенню за одержані медичні послуги та процедури в лікарні чи поліклініці у 2019–2021 роках

	Роки		
	2019	2020	2021
Так	33,4	35,3	33,1
Ні	66,2	22,8	34,9
Не зверталася за такими медичними послугами	X	39,1	29,3
Важко сказати/відмова відповідати	0,4	2,8	2,7

Джерело: [3]

Так, відповідно до результатів соціологічних опитувань, частка респондентів, які додатково сплачували грошові кошти за медичні послуги, залишалася в зазначений період майже незмінною і коливалася на рівні 33–35 відсотків.

Цікавими є результати «негативних» відповідей респондентів, тобто тих, які не доплачували за медичні послуги. Їх частка в 2019 році становила 66,2 відсотки, у 2020 році – 22,8 відсотки, у 2021 році – 34,9 відсотки, отже, зазнала значних коливань за вказаний період.

Разом з тим, третя частина респондентів відповіла, що взагалі не зверталася за такими медичними послугами і, таким чином, не витратила додаткові грошові ресурси. Питома вага цієї категорії респондентів у 2020 році становила 39,1 відсоток, у 2021 році – 29,3 відсотки, тим часом за 2019 рік дані відсутні.

Частка населення, яке відмовилося відповідати на питання про додаткові доплати з медичні послуги, у 2019 році становила 0,4 відсотки, у 2020 році – 2,8 відсотки, у 2021 році – 2,7 відсотки.

Таким чином, бачимо, що простежуючи в динаміці структуру грошових доплат населення за медичні послуги, бачимо, що залишаються майже незмінні тенденції у результатах відповідей у респондентів, які взяли участь в опитуванні.

Розглядаючи регіональну структуру грошових доплат населення нами проаналізована табл. 3.

Таблиця 3

Регіональна структура грошових доплат населення за одержані медичні послуги та медичні процедури в лікарні чи поліклініці 2019–2021 роках

	Роки			
	Захід	Центр	Південь	Схід
Так	30,2	36,7	33,8	30,0
Ні	35,4	34,5	25,8	39,4
Не зверталася за такими медичними послугами	32,9	24,2	37,5	29,8
Важко сказати/відмова відповідати	1,5	4,7	2,9	0,8

Джерело: [3]

Простежуючи регіональну структуру відповідей респондентів, бачимо, що серед усіх опитаних жителів найбільша частка, які дали ствердну відповідь, була серед жителів центрального регіону України, – це 36,7 відсотків, а найменша – серед жителів східного регіону нашої держави – 30,0 відсотків.

Найбільша частка респондентів, які дали «негативну» відповідь, становить близько 40 відсотків – це мешканці східного регіону України, які відповіли, що взагалі не здійснювали жодних доплат при перебуванні в медичних закладах і звертанні за необхідними медичними послугами. Найменша ж питома вага серед відповідей належить респондентам з південного регіону України, що у відсотковому відношенні становить 25,8 відсотки.

Значна частина респондентів відповіли, що взагалі не зверталися за такими медичними послугами, за які необхідно б додатково доплачувати за них у медичному закладі. Дані респонденти проживають у південному регіоні України і частка їх відповідей становить 37,5 відсотки.

Найменша кількість цієї категорії відповідей серед жителів центрального регіону України.

Таким чином, проведене соціологічне опитування засвідчило стійку тенденцію до стабілізації ситуації у 2021 році, внаслідок чого третина респондентів здійснювала доплати за медичні процедури чи маніпуляції в лікарні, інша третина серед опитаного населення взагалі не оплачувала за такі послуги в закладах охорони здоров'я, ще інша третина взагалі не зверталася за такими послугами, за які б їм довелося доплачувати певні кошти.

Список використаних джерел:

1. Єщенко О. Співоплата сприятиме реалізації головного принципу охорони здоров'я – гроші ідуть за пацієнтом. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/olena-yeschenko-spivoplata-spriyatime-realizaciyi-golovного-principu-reformi-ohoroni-zdorov-ya-groshi-idut-za-paciyentom-2311435.html> (дата звернення: 01.05.2023).

2. Конощук Я. Українцям доведеться платити за «безкоштовну» медицину – Рада ухвалила закон. Судово-юридична газета. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/242754-ukrayintyam-dovedetsya-doplatiti-za-bezkoshtovnu-meditsinu-rada-ukhvalila-zakon> (дата звернення: 01.05.2023).

3. Як змінилася думка українців про охорону здоров'я за президентства Володимира Зеленського, 2019–2021. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. URL: https://dif.org.ua/article/yak-zminilasya-dumka-ukraintsiv-pro-okhoronu-zdorovya-za-prezidentstva-volodimira-zelenskogo-20192021?fbclid=IwAR3-qzXtIq-tIj_9u-ALznNNbup2CMBYL0VbKdFFoEvH5jQye2mUHdHTc (дата звернення: 01.05.2023).